

MÅTTSUNDARN

Medlemsblad från

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Nr 20

Årgång 11 2006

Pris 20 :-

Traditionellt valborgsfirande i Sätet 2006

INNEHÅLL:

Innehållsförteckning - Styrelsens sammansättning	sid 2
Redaktören har ordet	sid 3
Ortokromatisk och pankromatisk film	sid 4
Bygd i förvandling	sid 5
Måttsund och vägarna	sid 6
Kvartersfest på Gultmalvägen	sid 24
Ny i byn	sid 26
Måttsunds barn födda 2005	sid 27
Folkmängdsuppgifter	sid 28
Måttsunds äldsta	sid 29
Årsplanering, Dagissituationen	sid 30
Måttsundsdagen 2006	sid 31

Redaktörer:

Ingrid Vikström
Bernhard Dragseth

Webbredaktör:

Roland Johansson

Måttsunds Intresseförenings styrelse:

Solveig Engström	Ordf	Långbackavägen 12	34115
solveig.engstrom@edu.lulea.se			
Roland Johansson	Kassör	Långbackavägen 53	340 79
roland.johansson@lulea.st			
Helena Åman	Sekr.	Sörsundet 91	340 57
henaaman@msn.com			
Monica Persson	Ledamot	Eliasvägen 7	343 52
mocca@tjohoo.se			
Greta Öhman	Ledamot	Måttsundsbyav.122	340 59
Angelica Svanbro	Ledarmot	Skogsbrynet 11	227709
angelica.svanbro@telia.com			
Torbjörn Hermansson	Ledamot	Kallviken 24	640 09
tobbe.hermansson@swipnet.se			
Katarina Berglund	Supl.	Gultmalvägen 10	343 25
to_katarina@hotmail.com			
Bodel Blom	Supl	Måttsunds Byav.270	340 41
bodel.blom@iss-sverige.se			

Redaktörn har ordet

Är byaforskning viktigare än bullbak? Och varför ägnar du dig inte åt oss som ännu lever? Det har varit återkommande frågor vid vårt köksbord de senaste tio åren. Göran är nämligen omåttligt förtjust i bullar och frysen gapar ibland ganska tom. Ändå har jag ofta satt mig i bilen för att åka in till forskarlokalen i stan och prioriterat arbetet hemma vid datorn.

Detta nummer av Måttsundarn blir det sista där jag deltar som medlem av redaktionen.

Även om de tio åren har inneburit en del vända inför varje nummers utgivande, har det varit både roligt och stimulerade. Positiva omdömen och generösa penningbidrag när föreningen bett om sådana, har förstås bidragit till detta. Nu tycker jag att det är på tiden att yngre krafter får ta över. Kanske kan jag fortfarande bidra med en del av innehållet.

Det var jag själv som en gång vid ett medlemsmöte väckte idén med en byatidning.

Orsaken var närmast att jag ville att andra skulle få del av den byaforskning jag ägnade mig åt. Som förebild hade jag en sockenkrönika som årligen från 1939 ges ut av hembygdsföreningen i min födelsesocken Älghult. Dessa häftade skrifter sträcker sig nästan över en meter i vår bokhylla. De flesta har kommit i brevlådan som julklass från mina föräldrar eller min syster. Andra har jag själv anskaffat. Min tanke var att inte göra vår tidning större än att vem som helst skulle orka läsa igenom den.

Vi har många gånger fått beröm för Måttsundarn och det har förstås glatt mig. Mycket förvånad, och naturligtvis också oerhört stolt, blev jag när jag år 2000 tilldelades stipendium ur Julius Sundströms Minnesfond. Den gamle kantorn i Gammelstad, var för övrigt den som ledde mig in i släktforskningen, när han för ett fyrtiotal år sen ledde en cirkel i ämnet här i byn.

Motiveringen för stipendiet löd:

Ingrid Vikström är sedan flera år tillbaka redaktör för Medlemsbladet för Måttsund där hon på ett förtjänstfullt sätt och med pedagogisk finess berättar om byns historia. Hon arbetar entusiastiskt för att skapa intresse hos både äldre och yngre bybor för byns historia. Hennes sätt att välkomna och presentera nyinflyttade i byn är berömvärt och till gagn för framtida bygdeforskning. Ingrid är också mitt inne i ett omfattande arbete med att kartlägga Måttsunds äldre bebyggelse.

Stipendiet bestod av diplom och 1000 kronor. Pengarna använde jag till att hyra in mig på ett litet hotell i Ramsele för att under tre dagar kunna forska på SVAR:s Forskarcentrum. Där finns allt mikrofilmat material ur svenska kyrkoarkiv och mycket mer. Centrat ligger på en oerhört naturskön plats i anslutning till ett hembygdsområde.

Visst är det härligt med nygräddade bullar. Men bara för att min medverkan i den här tidningen trappas ner är det inte säkert att brödbaken blir mer frekventa. Jag har nämligen för avsikt att forska vidare både i de egna släktleden och i Måttunds historia. I en tid när allting rusar i en allt snabbare takt och yngre generationer blir mer och mer individualistiska tror jag att det är viktigt med tillbakablickar och sammanhang: Att släkten får följa släktens gång, via kyrkböcker och bevarade handlingar. Det är något stort i det. Också.

Ingrid Vikström

P.S. Även Bernhard har bett om att få bli ersatt, eftersom han tycker att julnumret ibland blir lite svårt att hinna med. Vid den tiden vill gärna Eva och han resa utomlands. Vi hoppas alltså på minst två nya redaktörer.

*****

Den fråga vi ställde i förra numret som gällde den svenska flaggans färger blev inte obesvarad. Den förste som hörde av sig och förklarade hur det låg till var Harry Pettersson i Börtnäsheden. En tid därefter kom ett mail från Peter Erixon som återges här:

Ortokromatisk och pankromatisk film

När man tittar på gamla svartvita bilder så är det lätt att tro att Svenska flaggan såg annorlunda ut på den tiden, eller att man flaggade med den finska flaggan.

Men det är så att den fotografiska filmen och glasplåtarna som man använde på den tiden (fram till mitten av 30-talet), hade en ortokromatisk emulsion, som var okänslig för rött (rött blev svart), och mycket känslig för blått. Orange och gult blev mörkare än normalt medan blått blev mycket ljust. Man kan även se att himlen på bilden är väldigt ljust. Under 30-talet så kom en ny typ av emulsion som kallas pankromatisk. Pankromatisk film har den egenskapen att den översätter färgtonerna i motsvarande grå värden som uppfattas som naturliga av det mänskliga ögat. Jämfört med ortokromatisk film har den pankromatiska filmen ökad allmänkänslighet på grund av att den registrerar fler färger, vilket innebär att den svenska flaggan återges mer korrekt. (Mörka fält och ljust kors)

Peter Erixon

Bygd i förvandling

Vid 1970-talets mitt uppstod begreppet "Bygd i förvandling". Det handlade om att kartlägga landsbygdens utveckling och byars historia. För att kunna göra detta bildades studiecirkel där intresserade genom forskning och egna minnesanteckningar bidrog till resultatet. I många fall samlades detta i en byabok.

I Måttsund pågick en cirkel mellan åren 1975 och 1977. Cirkeln hölls i ABF:s regi och under hösten 1975 var Birgitta Thurffjell från Alvik ledare. Bertil Persson, Kjell Lundholm och Bengt Johansson inbjöds som gästföreläsare. Alla tre besitter stora kunskaper inom historiska områden.

Från våren 1976 ansåg inte Birgitta att hon längre hade tid, men deltagarna fortsatte då på egen hand. Man samlades varje vecka och det blev 11 sammankomster under våren och 4 under hösten samma år.

Som speciell gäst inbjöds Ann-Katrin Tideström som kunde ge tips inför skrivandet av en dokumentation.

Deltagarna var Maria Andersson, Erik Hermansson, Ali Hjalmarsson, Maj Hjalmarsson, Astrid Hjalmarsson, Signar Hjalmarsson, Albin Larsson, Folke Larsson, Erik Nilsson, Henning Nilsson, Agnes Palmgren, Simon Palmgren, Torsten Palmgren, Berta Sundström och Rune Wikström.

Det är nu 30 år sedan boken med resultatet av deras forskning blev klar och de flesta som bidrog till den är inte längre i livet. Men det de gjorde har varit av stor betydelse inte minst för mig som många gånger har hämtat faktauppgifter där för mina artiklar i Måttsundarn.

Tanken att göra ett nytryck av boken har ibland väckts. Kanske kan detta vara något för intresseföreningen att ta tag i.

I.V.

*****

Vill du jobba som redaktör för Måttsundarn?

**Tycker du om att skriva, fotografera, redigera eller jobba f
ramför datorn. Vår förhoppning är att två-tre nya medarbetare
anmäler sig. Sofia har lovat att hjälpa till även i fortsättningen.
Hör av dig till Solveig tel. 341 15!**

MÅTTSUND OCH VÄGARNA

1. INLEDNING

Förändringen av naturen i och kring Måttsund har varit omfattande under tidens lopp. Förståelsen av vägutvecklingen ökar om texten kan följas på t.ex Gula kartan skala 1:20 000, Blå kartan 1:100 000 eller Fastighetskartan 1:12 500. Den Gula kartan är att föredra då den bättre indikerar stigar som varit vägar.

Tillgång till "Måttsundarn" nr 5 från 1998 underlättar då den innehåller en förenklad karta och förteckning över de äldre gårdarna med hemmansnummer. Stavningen av gårdsnamnen följer de i "Måttsundarn" nr 5 etablerade.

Vägarna har i regel fått namn efter sina riktningar eller de områden de passerar genom. För att göra beskrivningen mer begriplig har de historiska gårdsnamnen kompletterats med dagens vägadresser.

Tidigare av hävd använda vägnamn har kompletterats med dagens gällande i den mån vägen finns kvar. Måttsundsvägen inkluderar i dag Kallaxvägen och Antnåsvägen från Kallax till E4 Trafikplats Antnås. Nyvägen och Bränslavägen har det gemensamma namnet Måttsunds Byaväg och sträcker sig från E4 Trafikplats Måttsund till Måttsundsvägen.

2. ALLMÄNT

Landhöjningen har totalt förändrat landskapsbilden sedan mitten av 1300-talet när de första bosättningarna började registreras. Fram till i dag har landet höjt sig 6-7 meter ur havet.

På kartan kan man ana de ytor som varit vattentäckta. Man kan urskilja dagens berg, Öberget, Lillviksberget, Byberget, Vårdkasberget och Norraberget som uppstickande öar.

Med blicken mot Ersnäs och Antnås finner man att Aleån en gång mynnade i en bred, långt inträngande havsvik mot Alvik och Långnäs och vidare över myrarna mot Hällfors och Ale.

Samfärdseln mellan bebyggelseplatserna skedde med båt. Inom gårdsplatsen utvecklades gångstigar oftast upptrampade av kreaturen.

Byarna utvecklades med byggnaderna samlade till en bykärna med den odlade jorden utspridd i omgivningen oftast delad i små brukningsenheter. En naturlig utveckling då man enkelt kunde ordna skyddet för människor och djur.

I och med storskiftena sprängdes byarna. Gårdarna flyttades isär och fick sin jord så nära till som möjligt, vilket underlättade brukandet. Detta ökade behovet av internvägar för förbindelsen mellan de skilda gårdarna. Likaså erfordrades framkomlighet till fäbodrar och slåttermarker utanför byn.

I de gamla byhandlingarna reglerades mycket noga den mark som var gemensam för byn, avtagen till allmän väg och där viss åbonde ägde rätt att ta väg över annans mark för att kunna driva kreatur till egen ängsmark. Områden med brukad mark var ordentligt inhägnade.

3. KUSTLANDSVÄGEN

Dagens E4 är efterföljaren till Nordstigen som nämns redan på 1300-talet. 1491 anges den i Hälsingelagen. Alltefter som koloniseringen av Norrland bredde ut sig mot norr följde vägen med.

I och med Sveriges enande och tillkomsten av de finska områdena krävdes en ordentlig förbindelse runt Bottenviken från Stockholm till Åbo. Sommartid kunde man färdas med båt till det östra landet och på vintern fanns möjlighet till isvägar. Under menföret vår och höst kunde man bara förlita sig till en utvecklad landförbindelse.

Ett viktigt steg i väghållningen togs 1685 av Karl XI som lät utreda vägstandarden för att klara indelta soldaternas marsch till mötesplatserna och för mobilisering och uppmarsch vid örlog. Nu gällde att vägen skulle kunna nyttjas med häst och vagn vilket gjorde att Kustlandsvägen som den nu kallades sattes i stånd. 1689 var den färdig till finska gränsen, vilket en minnessten i Vuono anger. Ned genom Finland blev vägen klar i mitten av 1700-talet. Vägen kom där av förklarliga skäl att heta Rantatie.

Måttsund låg vid sidan om den viktiga Kustlandsvägen där den löpte fram mellan Antnäs och Gäddviks färjställe. Förbindelsen med byn ordnades medelst Norrbergsvägen.

4. LOKALVÄGARNA

Med tiden kom ett antal lokala huvudvägar att utvecklas i och till byn.

- 4.1 Norrbergsvägen
- 4.2 Genomfartsvägen, Inibyn, under Långbacken, Myrbacken
- 4.3 Lillviksvägen
- 4.4 Långbrovägen
- 4.5 Nyvägen

Efterhand tillkom ett flertal vägar av lokal eller allmän betydelse

- 4.6 Sågträskvägen
- 4.7 Strätvägen
- 4.8 Bränslavägen
- 4.9 Kallviksvägen
- 4.10 Övägen (Antnäsvägen)
- 4.11 Långbackavägen
- 4.12 Sörsundsvägen

4.1 Norrbergsvägen

Norrbergsvägen utgjorde byns första kontakt med Kustlandsvägen. Den anslöt även Inderbyns fäbodan bortom Dunderheden och Nilstjärns fäbodan med byn.

Vägen torde vara lika gammal som Kustlandsvägen. Området på Norrabergets och Vårdkasbergets sydsluttningar var länge det enda torra landet i det låglänta området mot Antnäs. I senare tid har stora utdikningar gjorts bl.a 1908 av Saltmyran, eller Soppyran som den även kallats, vilket gjorde Bränslan brukbar.

Vägen kan anses börja vid Jåo'nes (Måttunds Byaväg 289), en nu riven gård, där vägen genom byn och Långbrovägen möttes. Därifrån gick vägen genom Pernösch (Måttunds Byaväg 273) och Päräi'sch (Långbackavägen 6) samt Janihansch (Långbackavägen 7) för att där svänga mot väster förbi Bönings (Långbackavägen 5).

Den fortsatta sträckningen går ovanför, norr om, gårdarna ovan Rinnelvägen, uppför backen och förbi gårdarna i Rinneln och odlingarna i bergssluttningen och längs denna förbi nuvarande skidbacke med liftar fram till Kustlandsvägen i höjd med Skräftberget.

Norrabergsvägen lämpar sig numera bäst som promenadväg. 2006.05.13

När Kustlandsvägen 1886 hade lagts om från Alterberget till Kasberget är det rimligt att man sökte en ny anslutning till denna mot norr. Troligen via Inderbodarna. Tradition ej återfunnen.

Norrabergsvägen tappade betydelse när den nya vägen över Bränslan och Soppmyran fram till Kustlandsvägen hade anlagts.

4.2 Genomfartsvägen Möyr/Såtet-Jåo'nes

Genomfartsvägen i ost-västlig riktning i byn har förändrats i takt med landhöjningen och trafikkraven.

I Raabs karta från 1829 anges att väg utgår från Allmangrinden i byns östra ände. Den utgjorde byns avgränsning mot skogen och här började vägen till Lillviken. Mot nordväst fanns anslutning mot den framtida Långbackavägen.

Mot söder löpte genomfartsvägen, med anslutningar mot Sätet, i en S-slinga genom byn fram till Inibyn vid Jåo'nes.

Vägen passerar Möyr (Myrbacken 7) i en båge mot sydväst och följer sluttningen via Möyrbacken (Måttundsvägen 725). Lääks (Måttundsvägen 735) och Kneot (Måttundsvägen 745) till Äirik (Måttundsvägen 761). På lämplig nivå däremellan anslöt väg ned till hamnen i Sätet. Från Äirik följer vägen rågångsbäcken mot norr förbi Övvreäirik (Måttundsvägen 766) fram till Nisdå'vis (Måttunds Byaväg 359).

Vägen följer därefter odlingarnas norra kant under Långbacken förbi Nögå'rn (Långbackavägen 22) ned över odlingen fram till Jåo'nes (Måttunds Byaväg 289). Här i byns västra ände ansluter Långbrovägen och den västra utfarten, Norrbergsvägen, mot Kustlandsvägen och Kyrkbyn.

I karta från 1790 och i storskifteskartan från 1840/41 kan motsvarande vägsträckningar urskiljas.

Vägen finns i dag inte kvar i sin sträckning mellan Övvreäirik till Jåo'nes. Den kan däremot rekonstrueras i sin första del från Möyrbacken till Äirik och Övvreäirik.

4.3 Lillviksvägen

Lillviksvägen utvecklades från ursprunglig gång- och fästig till kärrväg. Den sammanband byn med Gammelfäbodarna i Kallviken, de nya fäbodarna jämte kvarn vid Lillviken och den begynnande bebyggelsen i Börtnäsheden där slutligen de i byn roterade soldattorpen placerades. Med en stickväg kunde man även nå Sågträskets såg- och kvarnplats.

Vägen finns med på Raabs karta från 1829. På grund av skalan finns inga detaljer urskiljbara.

I kartan över laga skifte 1840/41 redovisas vägen mycket tydligt. Man kan därför förutsätta att den var väl etablerad i en sträckning som tydligt återfinnes än i dag i terrängen.

Vägen utgick från Allmangrinden vid infarten till byn ovanför Möyr där den hade förbindelse söderut med genomfartsvägen och mot nordväst med Långbacken. Grinden skiljde byns odlade mark från skogsmarken mot öster.

Bitvis löper Lillviksvägen parallellt med Måttsundsvägen. 2006.05.03

Vid utfarten passerade vägen skjutbanan med sin paviljong och fortsatte genom skogsmarken ovanför odlingarna mot Börtnäsheden och förbi dess ängsmark. Där tar vägen av mot nordost genom skogsmarken fram till de igenväxta odlingarna, söder om Kallaxvägens kurva, och följer dessa mot norr till Lillvikens fäbodar.

Vid fäboden fanns damm över Lillviksbäcken och vattenkvarn. Vid bäckens utlopp från Gustavtjärn skall en regleringsdamm ha funnits.

Vägen leddes över dammen för att undvika det låglänta delta som bildats vid bäckmynningen. Strax efter dammen utgick mot nordväst vägen mot Sågträsket.

Lillviksvägen svängde 90 grader mot sydost längs odlingarna, korsade soldattorpens mot Maraviksberget långsmala skiften och rundade därefter odlingarna söder om åsen och Lillviksbergets sydvästsluttning.

Kallaxvägen korsas innan vägen når Utantillbodarna. Dessa, Gammelfäbodarna, låg i södersluttning på moränåsen som avslutade Lillviksberget mot söder. Nedanför fäboden låg en nu uttorkad tjärn. Vägen fortsatte mot den begynnande bebyggelsen i Kallviken.

Börtnäsvägen är bitvis en del av den gamla Lillviksvägen. 2006.05.03

Lillviksvägen var i drift tills landsvägen, Kallviksvägen från Kallax över Kallviken drogs fram till Måttsund 1934.

Före den nya vägens tillkomst fanns en spång över deltat för att skolbarnen från Kallviken skulle få en genväg till skolan i Börtnäsheden.

Lillviksvägen kan spåras praktiskt taget i hela sin längd. Från Måttsund ligger den norr om Måttsundsvägen för att i höjd med Sågträskvägen byta sida fram till ängsmarken vid Oxviken och Börtnäsheden. Från Börtnäsheden slingrar den sig genom skogen längs kraftledningsgatan för att ta av mot norr längs de igenväxta odlingarna och korsa landsvägen vid dess högerkurva. Lillviksvägen når så bäcken och fäboden i en svag kurva mot öster.

4.4 Långbrovägen

Sörsundet bestod ursprungligen enligt en karta från 1645 av endast en gård. En landfast förbindelse över till den övriga byn var endast möjlig på det grundaste stället i sundet. En uppgift anger att i mitten av 1600-talet skall landhöjningen gjort en sådan förbindelse möjlig. Här kunde på den sankta marken en rustbädd med kavelbro läggas ut. På denna lades sedan en jordbank.

En sådan vägbank kallades ofta i äldre tider bro. Vid behov kunde man lägga in en bäckbro eller trumma. Därmed framkom Långbron och Långbrovägen.

I Raabs karta från 1829 redovisas Långbrovägen mycket tydligt. Vägen går från Sörsundet, d.v.s de tre gårdarna på Skataudden, troligen Eriklä'sch (Sörsundet 69) Piit (Sörsundet 64), Sävelin'sch (Sörsundet 50). Vidare förbi Röllosch (Sörsundet 40) mot Hermanåosch (Måttundsvägen 803) i den sträckning som kan återfinnas än i dag.

Över sundet ledde den s.k Långbron fram mot Föschmäsch (Långbrovägen 14) och genom Håmbälgårdarna (Långbrovägen 15) för att ansluta till Norrabergsvägen vid Jåo'nes (Måttunds Byaväg 289).

I storskifteskartan från 1840/41 markeras tydligt hur vägen går genom Piit upp till Övvregårn (Sörsundet 60) för att sedan svänga av mot Skatan. Den vägen finns skönjbar än i dag om än svagt där den går genom tomtmark. Vid Skatan markerar kartan flera båthus.

Långbrovägen kom att ha stor betydelse ända fram i modern tid på grund av den fortsatta nybildningen av fastigheter upp mot Öberget i väster.

Före 1953 var Långbrovägen ofta trafikerad eftersom byns poststation låg där.

När förhållandena så tillät efter det att Nyvägen (Måttunds Byaväg) från Inibyn till Äirik (Måttundsvägen 761) och Sätet (Sundet) tillkommit drogs Sörsundets trafik mot norr längs skiftena med en utfart från varje gård, vilket namn som Erikklä'schavägen, Piitvägen, Säveli'nschvägen anger. Röllösch nyttjade även i fortsättningen Långbrovägen.

Långbrovägen fanns kvar som genväg mot Inibyn för gång- och cykeltrafik in på 1950-talet. Att vägen var intressant framgår av att Luleå Motorsällskaps biltävling 1955 nyttjade den som delsträcka med bilarna framrusande framför förstubron i Säveli'nsch. Vägen är fortfarande användbar över Långbron och Inibyn. Den mynnar nu i sin nya sträckning förbi Föschmäsch till Måttunds Byaväg vid 284 Jan-Ivar Andersson.

Långbrovägen och stickvägarna från Sörsundet förlorade sin betydelse 1956 i och med att den nya vägen genom Sörsundet drogs fram från Antnäs vägen på åkrarna nedanför gårdarna till Skatan.

De längre västerut belägna gårdarna hade då fått sina förbindelser lösta genom Antnäs vägens tillkomst 1938.

4.5 Nyvägen

Nyvägen finns ej med på Raabs karta från 1829. Däremot beskrivs den och är avtagen i handlingar från storskiftet 1840/41. Vägen kan ha börjat byggas som en enklare ägoväg kring 1840/50-talen.

Vägen i nyare tid avhandlas i stämmoprotokollen. I samband med det stora torrlägningsprojektet 1908 beslöts på stämman den 2 juli att ny väg skulle byggas från Kustlandsvägen till Sätet. Sträckan uppges till 4140 m och fördelas på 49 delägare efter skattetal.

Bygget började över den s.k Sanden i Inibyn med utbottning med pinnmo för att få bärighet. Hur vägbygget fortskrider framgår ej annat än att projektet avsynas 1919. I projektet ingick Bränslavägen som var avhängig den omfattande utdikningen av Soppmyran.

Nyvägen betydde att Inibyn fick en mer direkt förbindelse med Lillviksvägen vid Äirik. Samtidigt drogs vägar från de olika gårdarna nedanför Långbacken längs skiftena ned till den nya genomfartsleden.

Den gamla vägslingan mellan Äirik och Jåo'nes längs åkrarna under Långbacken kunde därmed läggas igen.

Vägen redovisas på Generalstabskartan, skala 1:100 000 i en revision ca 1934 där landsvägen från Bergnäset till Måttsund markeras. Följdriktigt finns inte slingan genom byn med men däremot alla stickvägar ned till Nyvägen.

Nyvägen förlängdes ned till Sätet, den sank viken vid bäckmynningen, där båthamn med båthus var uppförda. En större kaj fanns nedanför den på 1920-talet byggda barnkolonin. Med kajen upprätthölls trafik med ångbåtar från Luleå mot Ersnäs, Mörön och Kallax. Sjöfart på Måttsunds kaj skall ha skett sedan 1898. När busstrafik upptagits från Måttsund till Luleå försämrades sjöfartsunderlaget. När sista turbåten upphörde är för mig inte känt.

4.6 Sågträskvägen

Till Sågträsket kunde man komma längs tre vägar.

Närmaste vägen från byn gick från Långbacken över Stupmyran och Skäftesmyrorna varför den måste betraktas som en vinterväg. Vägen fortsatte förbi Sågträsket till Kallax by, Sommartid var vägen besvärlig om inte omöjlig över Stupmyran.

En andra väg gick från Lillviksvägen ca 500 m öster om Allmangrinden till Rudträskets västra sida. Därifrån var det inte långt till den förra vägen på torr mark fram till träsket sedan man passerat fäbovallen Bäckmellanbodarna och bäcken från Skäftesmyrorna.

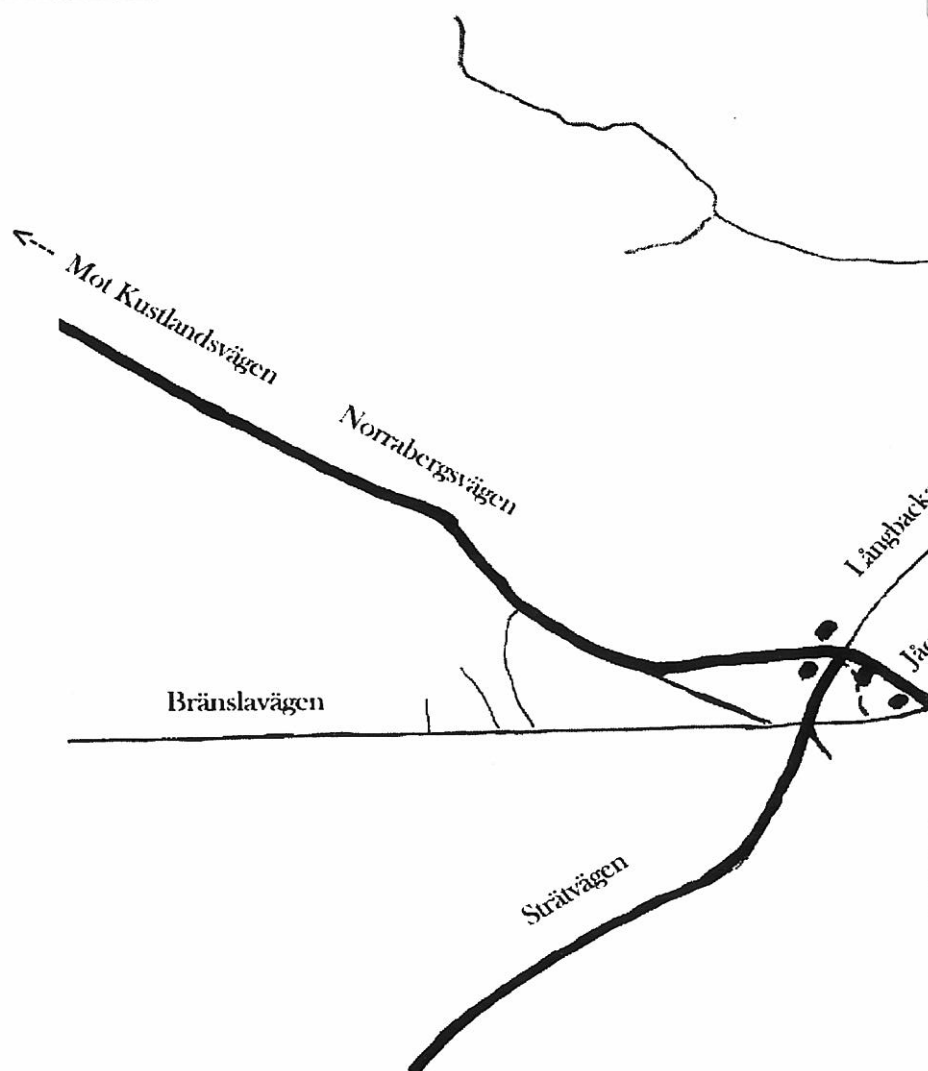
Den bästa vägen upp till sågen gick från Lillvikens fäbodan. Den var utförd som kärrväg och utgjorde en avtagsväg från Lillviksvägen där denna på norra sidan av dammen svängde öster mot Kallviken.

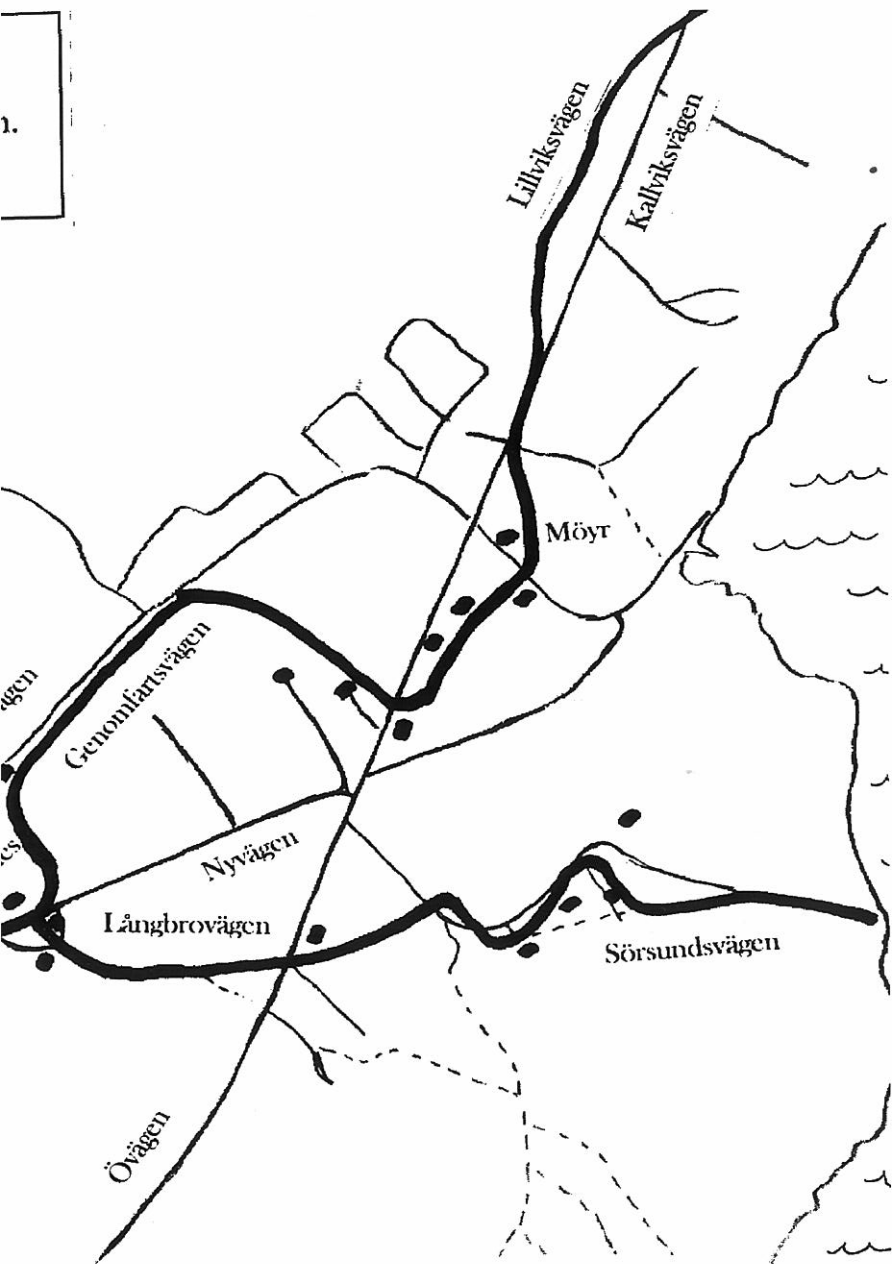
Vägen skråar sig uppför Sågbergets västra sluttning öster om odlingarna vid Rudträsket till allmänningen som hyst både skvaltkvarnar och vattensåg. På träsket hade man även sjöslätter fördelad mellan markägarna.

Vid träsket gick vägen mot väster fram till sågplatsen. Sedan sågningen upphört och ny damm för sjöslätter byggts 1886/87 flyttades bäckövergången dit. I dag är vägen igenväxt men återfinnes som gångstig.

Vägar i Måttsund

De kraftigt markerade vägarna är de gamla som beskrivs i artikeln.
Endast de fastigheter som nämns är markerade.

För att bättre kunna nyttja åkermarken vid Rudträsket byggdes med statsbidrag 1939/40 ny väg rakt upp från Kallaxvägen i höjd med Oxviken till Bäckmellanbodarna. Under beredskapstiden övertog Kronan ansvaret för vägunderhållet sedan mobiliseringförråd anlagts på heden.

Ny vägförening bildades i början av 1960-talet för att göra skogsmarken lättåtkomlig. Vägföretaget inkorporerade den tidigare vägen som förlängdes bortom Bäckmellanbodarna. Anläggningsarbetet genomfördes 1963/64. Vägen går ca 400 m väster om Sågträsket och avslutas på Brändåsen med tre stickvägar mot respektive väster, norr och öster. Väg till sågplatsen byggdes ej.

4.7 Strätvägen

I karta från laga skifte 1840/41 visas en väg från Inibyn och rätt nära Norrbäcken fram till Kustlandsvägen. Vägen finns med på Generalstabskartan från 1930-talet och på Gula kartan. Den finns även med som del i samfälliden s:12 över byns marker norr om E4 tills den där möter Norrbäcken.

Detta är den s.k. Strätvägen, vägen längs stranden. Stranden är det låglänta område väst om byn som utgjorde den inre delen av den gamla havsviken som sträckte sig upp mot Antnäs och via sundet omslöt Sörsundet och Öberget.

Vägen börjar där Långbackavägen ansluter till Måttsunds Byaväg och slutar mot E4. Anslutningen till E4 är stängd sedan ombyggnaden 2002. I stället sker anslutning mot norr och söder med den nya parallellvägen mellan Måttsunds Byaväg och Måttsundsvägen.

Vägen är en ren ägoväg nödvändig för jordbruket i området. Den underhålls av berörda nyttjare. Med hänsyn till det sankta området har den djupdikats ett flertal gånger och vägkroppen fyllts på med bärande massor. Den har tidvis även varit framkomlig med bil.

4.8 Bränslavägen.

Begreppet Bränslavägen har i modern tid, de senaste 75 åren kanske, i överförd bemärkelse använts för Nyvägen där den går genom Bränslan.

Ursprungligen torde denna benämning avsett den väg som finns på Raabs karta från 1829 markerad som vinterväg från byn och an knyter till den gamla vintervägen från Sörbyarna till kyrkbyn, Gammelstad.

Den vägen gick över Lilla och Stora Antnästräsket, genom passet vid Stormyran fram till Lövudden och över Gammelstadsfjärden och vidare till Kyrkbyn. Den sista biten i Kustlandsvägens läge.

Avtag för en liknande väg finns på laga skiftets karta från 1840/41. Det går inte att avgöra om vinter- eller sommarväg avses. Följetexten är lika osäker.

Att vägen varit avsedd som vinterväg bör markförhållandena ha avgjort. Området är mycket sankt och har omväxlande kallats Saltmyran och Soppmyran. Det senare eventuellt efter kornas favorit, svampen.

I den moderna kartan återfinnes vägen som en del i den stora samfällden s:12 omfattande alla större äldre vägar i byn. Den kan tänkas ha börjat där Norrabergsvägen i dag går in i Rinnelvägen. Den går på skrå längs berget fram mot Laura Johansson, nu Björnermark (Måttunds Byaväg 185) där den passerar ovanför, öster om ladugården.

Vägen diagonalar därefter i nordostlig riktning över åkermarken för att på skiftet 6:11 omedelbart öster om markerad lada svänga rakt norrut genom Röllosch skifte för att där korsa E4 och nå Lilla Antnästräsket.

Den här vägen kan även ha varit aktuell från mitten av 1800-talet då uppodlingen av Ronningen, Røjningen, började. Intressenter i detta projekt var Röllosch, Bönings med flera. Eventuellt kan vägen ännu bitvis tolkas i terrängen.

Man kan iakttaga en viss koncentration av lador mot denna väg som vintertid användes för att ta hem höet. Så sent som under 1960-talet fanns en anslutning till denna väg från Måttunds Byaväg i skifteslinjen omedelbart norr om Måttunds Byaväg 185. Den kunde då även befaras sommartid med häst och vagn.

1908 fastställdes ett utdikningsföretag för områdets uppodling. Samma år den 2 juli beslutade byastämman det stora vägbygget mellan Kustlandsvägen och Såtet i vilket Bränslavägen ingick. Hela vägprojektet avsynades 1919. Året efter föreslog Nederluleå vägsamfällad att man skulle överta hela vägen som allmän med erforderligt underhåll. Detta erbjudande avsade sig byastämman.

Vägen finns redovisad på Generalstabens 100-tusendel reviderad från ca 1934. Kartan visar vägen i sitt nuvarande läge från Inibyn över myren.

Mellan Bränslavägen och Kustlandsvägen finns en genväg mot sydväst. Den börjar i dag vid den nya parallellvägen med E4 från Måttsunds Byaväg och ansluter till Kustlandsvägen mitt för Laagvägen mot Antnäs fäbodrar.

Vägen anges som lokalväg på Generalstabskartan. Den finns även markerad på Gula kartan som stig.

Efter att ha gått fram över torr morän korsar den ett mindre myrstråk uppfyllt med större stenar. Dessa kan vara resterna av en gammal strandvall.

Detta parti korsas spikrakt på en väl stenad vägbank ca 300 m lång. Därefter antar vägen ett normalt utförande. Någon intressant måste ha initierat detta tunga kvalificerade arbete med en samfärd. Det troliga är att vägen har börjat byggas i samband med Bränslavägen.

Genvägen kan ha byggts som ett komplement till Strätvägen som bör ha varit besvärlig vår och höst över det sankta strandområdet. Detta kanske kan bekräftas av att man under 1920-talet och i början av 30-talet kunde ro in i viken förbi nuvarande miljöstationen upp mot Strätvägen.

I stället för det tidigare förslaget 1920 om att Nyvägen skulle övertas av Vägdistriktet föreslog byn att allmän väg i stället skulle byggas mellan Sätet och Antnäs. Detta bifölls inte. Vägbygget kom att utföras först till 1938.

4.9 Kallviksvägen (Kallaxvägen, Måttsundsvägen)

Väg fanns tidigt från Gäddvik över heden omedelbart öster om Kvarnträsket till Kallax. Ny väg beslutades 1925. Den utgick från Bergnäset, vid första trafikljuset från väster, rakt över heden till Kallax. Vägbygget började under 1926 med att vägstycken auktionerades ut den 22 juni.

Vägen drogs fram till Kallviken i början av 1930-talet och 1934 nåddes Måttsund. Vägen anslöts till Nyvägen (Måttsunds Byaväg). Därmed kunde Lillviksvägen överges.

Först med denna väg fick Måttsund en ordentlig vägförbindelse med staden via Bergnäset och färjan över älven.

Det blev enklare att sköta mjölkfororna två gånger i veckan till de fasta kunderna i staden. En resa tog en hel dag tur och retur. Då utfördes samtidigt alla andra ärenden, egna eller medsända, i staden.

För medföljande barn var detta en upplevelserik resa.

Busstrafik på Måttsund hade börjat i slutet av 1920-talet. Först via Kustlandsvägen och Gäddvik-Bergnäset. Vintertid plogade man sedan 1930 på isen till Kallviken tills den nya vägen var byggd fram till Måttsund. Från 1934 kördes all trafik till staden på den nyanlagda vägen.

4.10 Övägen (Antnäsvägen, Måttsundsvägen)

Övägen påbörjades i slutet av 1930-talet för att förbinda Sundet med Antnäs och Kustlandsvägen. Landhöjningen gjorde det möjligt att bygga väg över det sumpiga låglandet. Där det var sämst tillgreps pålning och utläggning av rustbädd. Trummor byggdes för Åkerbäcken från Antnäs och gemensamt för Norra bäcken och dräneringskanalen för Saltmyran från Måttsund.

Vägen blev färdig 1938 och det moderna huvudvägnätet i byn var utbildat så som det äger bestånd än i dag.

4.11 Långbackavägen

Långbacken hade förbindelse med den tidigare nämnda förlängningen genom byn från Lillviksvägen till Norrabergsvägen vid Jåo'nes (Måttsunds Byaväg 289). När Nyvägen hade anlagts byggdes stickvägar från gårdarna till denna, vilka även kunde nyttjas av de boende på Långbacken.

Långbackavägen som följer en etage ovan åkermarken tillkom först som gångväg och sedan som naturväg för kärra mot öster till Lillviksvägen, Mot väster i höjd med Nögå'rn (Långbackavägen 22) ledde en stig till Janihansch (Långbackavägen 7) och Norrabergsvägen. Så var läget ännu in i 1940-talet.

När vägen skulle byggas ut 1944 styckades sträckan upp i delar som auktionerades ut. En av entreprenörerna som köpt fyllningsmassor var Marcus Nordqvist. Statsbidrag utgick till projektet.

Vägen mynnade i Kallxvägen bortom Medborgarhuset. På anslutningen ligger i dag garaget till Måttsundsvägen 702.

4.12 Sörsundsvägen

Det gamla vägsystemet i Sörsundet med Långbrovägen och stickvägarna ned till Nyvägen mot Sätet var inte anpassat för biltrafik.

Vintertid var vägarna svåra att hålla öppna. Var man beroende av bil till arbetet på mornarna måste man ha ett garage vid huvudvägen.

För att klara trafikproblemen bildades en vägförening. Ny väg från Antnäsvägen drogs på åkrarna fri från husen till Skatan. Vägbygget färdigställdes 1956.

5. VÄGUTVECKLINGEN I SENARE TID

Stamvägnätet i byn slutfördes under 1930-talet med Kallaxvägen, Nyvägens förlängning till Riks 13 och vägen till Antnäs. Vid 1940-talets mitt tillkom Långbackavägen och 1956 Sörsundsvägen. Detta vägnät har under tidens lopp förbättrats.

1964 justerades Kallaxvägen, Antnäsvägen och Nyvägen till Rinnelvägen i plan och profil och försågs med förstärkt bärlager och oljegrusbeläggning.

Underbyggnaden var inte den bästa varför ny justering gjordes sommaren 1975. Masugnsslagg lades in som frostbrytande material och på de värst utsatta ställena utfördes cementstabilisering. Nytt oljegrus utlades.

Bränslavägen byggdes om 1968 från Rinnelvägen och försågs med oljegrus 1972.

Under 2003 upprustades Måttsundsvägen mellan Antnäs och Kallax och Måttsunds Byaväg mellan E4 och Måttsundsvägen med isolerande masugnsslagg, förbättrat bärlager, dikningsvidgning och förnyad oljegrusbeläggning.

Under 1974/75 genomfördes 1973 års stadsplan för Kläppen. I Långbackavägen inlades nytt VA från Nögå'rn (Långbackavägen 22) mot öster och ned till reningsverket i Sätet. Ny anslutning till Kallaxvägen gjordes. Vägen fick asfaltbeläggning och modern gatubelysning.

Ny väg benämnd Myrbacken över Möyrbacken ned till Sätet tillkom. Därmed kunde den äldre vägen i förlängningen av Nyvägen utgå och bli kvar som ägoväg.

Sörsundsvägen erhöll oljegrus i början av 1980-talet.

Måttsundsvägen är hårt trafikerad. Farlig att korsa på väg till den lokala skolan och bussarna till skolan i Bergnäset. Underfart för GC-väg i anslutning till korsningen med Långbackavägen utfördes 1999. Samtidigt erhöll busshållplatserna gångbanor med avgränsande kantsten.

Antnäsvägens 4-vägs korsning med E4 var synnerligen osäker för den korsande trafiken till och från Måttund. Trafiken ökade ytterligare när affären i Måttund lades ned och handeln hänvisades till den nya butiken i Antnäs. En planskild korsning med underfart och säkra på- och avfarter anlades 1997.

Den norra anslutningen från E4 till Måttund var inte mindre farlig. I samband med E4 ombyggnaden till 4-fältig med mitträcke byggdes en planskild korsning med överfart klar hösten 2002 för Måttunds Byaväg.

I samband med ombyggnaden av E4 2002 förstärktes den gamla Kustlandsvägen upp till Motorstadion och försågs med oljegrusbeläggning. I övrigt lämnades den orörd i plan och profil. Med det ringa ingreppet kan den betraktas som museiväg visande hur man fram till 1886 tvingades att köra över Alterberget. Försättningen av vägen fram till Gäddvik är i dåligt skick. En studie av 1800-talets vägstandard.

När alla anslutningar från ägovägarna till E4 stängdes fick detta kompenseras med en parallellväg mellan Måttund Byaväg och Måttundsvägen. Arbetena avslutades under 2003. Detta har minskat behovet av en genomgående Strätväg då man från parallellvägen når den största delen av åkermarken längs stranden.

Text och foto Bertil Persson

Dessa gubbar!

Det var en som stod där vid vägkanten när grannbonden kom förbi med hästen och hade ett lass därbak på vagnen.

- Va e de du har på kärren? fråga'n som sto där.
- De e gössel.
- Va ska du me de?
- De ska va te jordgubbera.
- Jaså, säjer du de. Tänk, te dom vill ja ha grädde och socker!

En ljuvlig sommarkväll i goda grannars lag!

En härlig Lördag kväll i Juni anordnades Gultmalvägens kvartersfest, och det var länge sedan sist, förra gången det begav sig var för hela 16 år sedan!

Vi var ett femtontal familjer som samlades kring en lugn del av gatan. Det bars på grillar, trädgårdsmöbler och smarriga läckerheter för grillen. För att göra det så enkelt som möjligt för alla fick var och en ta med sig sin egen grillmat. Alla fick dessutom ta med sig ett sött bidrag till den gemensamma efterrättsbuffén. Vilken underbar blandning av olika godsaker det blev!

För att minska biltrafiken sattes skyltar och varningstrianglar upp. Trots det var trafiken livlig i form av små, små fordon körda av kvällspigga festglada söta små barn.

Kvällen fylldes av många glada skratt. Svårsjungna allsånger, busiga lekar och en klurig tipsrunda kryddade kvällen för gammal som ung. Vi hade alla verkligen jättetrevligt, vilken härlig gata vi bor på!

Det var en fantastiskt varm och härlig kväll. Ju längre tiden led, ju fler oinbjudna surriga gäster med smak för rött kom flygande och ville vara med. Trots allt kliande blev kvällen sen och mycket, mycket trevlig.

Marita, Cecilia och Ann

Här är några bilder från Gultmalvägens kvartersfest

Ny i Byn

Hej vi är en familj på tre pers å en hund å katt. Katten heter Maja och hunden heter Tuji. Vi bor riktigt vackert i byn med sol hela dan. På fritiden målar mamma och pappa håller på med musik. Å jag åker skateboard.

Hej då ! Frihtiof

På trappan till Nygårn sitter Lars Stenvall och Marguerite Lampa med Frihtiof och Tuji mellan sig.

Måttsunds barn födda 2005

Bakre raden från vänster:

Paulina med Arvid, Malin med Melker, Angelika med Caesar, Erika med Albin.

Främre raden:

Anna-Lena med Carl, Joakim, Simon, Stina med pappa Rickard.

Saknas på bild:

Agnes och Jonna.

Folkmängden i Måttsund 2005

Folkmängd vid årets början	759
Födda	9
Döda	8
Inflyttade	65
Utflyttade	32
Folkmängd vid årets slut	793

Födda 2005

2005 03 30	Sundberg, Ove Arvid Harald	Kläppvägen 29
2005 04 12	Högström, Per Axel Melker	Skogsbrynet 4
2005 05 17	Vikström, Lars Simon	Långbackavägen 19
2005 06 07	Iseby, Tommy Albin	Måttsunds byaväg 359
2005 07 25	Alman, Benjamin Teodor Caesar	Gultmalvägen 14
2005 08 03	Matti, Lars Johan Carl	Skogsbrynet 15 B
2005 09 21	Vahlberg, Jan Joakim	Måttsundsvägen 769
2005 11 17	Lipponen, Agnes Tyra Maria	Långbackavägen 43
2005 12 19	Broström, Jonna Vilja Mercedes	Lagvägen 94

Födda på annan ort

2005 01 19	Hernell, Stina Margaretha	Skogsbrynet 10

Döda 2005

2005 02 27	Forsberg, Maja	f. 1917 05 10
2005 03 03	Palmgren, Sigurd Östen	f. 1920 02 08
2005 07 13	Oscarsson, Anna-Lis	f. 1929 07 08
2005 09 17	Jönsson, Sven Sören	f. 1927 12 05
2005 10 31	Fjällström, Aina Kristina	f. 1933 12 12
2005 11 12	Vikström, Lars Evert	f. 1926 08 14
2005 12 27	Johansson, Agnes Maria	f. 1921 02 09
2005 12 30	Nilsson, Nils Henning	f. 1923 09 25

Måttsunds äldsta 2005

1911 02 14	Palmgren, Elsa Linnéa	Sundsbackens äldreboen.
1914 02 17	Nordström, Jenny Sofia	Kallviken 29
1918 06 11	Sundberg, Ingar Gideon	Måttsunds byaväg 203
1919 07 26	Backman, Nils Gunnar Sixten	Långbackavägen 37
1919 11 19	Vallström, Nils Gottfrid	Måttsundsvägen 251
1920 11 18	Johansson, Nils Börje	Sörsundet 64
1921 04 02	Vallström, Rut Elin	Måttsundsvägen 251
1921 11 11	Backman, Marta Margareta	Långbackavägen 37
1922 02 23	Nilsson, Erik Gustav Roland	Måttsunds byaväg 246
1922 03 08	Karlsson, Anny Cecilia	Långbackavägen 2
1922 08 13	Hagelbring, Erik Halvdan	Alviks äldreboende
1924 05 06	Öhman, Gösta Gerhard Ferdinand	Måttsunds byaväg 199
1924 05 09	Sundström, Nils Anders	Måttsundsrönningen 11
1924 06 11	Hjalmarsson, Astrid Maria	Långbackavägen 7 B
1924 09 01	Öström, Saga Alfild	Rinnelvägen 2
1925 03 18	Oscarsson, Stig Lennart	Måttsundsvägen 731
1925 03 18	Andersson, Per Sigvard	Långbrovägen 15
1925 10 15	Dahlberg, Paul Abraham	Kläppvägen 6

Av dessa finns ej längre Halvdan Hagelbring i livet. Han avled den 3 juni.

Det är historien om 2 vänner som promenerar i öknen.

Vid ett tillfälle börjar dom gräla och den ene ger en örfil till den andre.

Den senare, som har ont men inget säger, skriver i sanden :

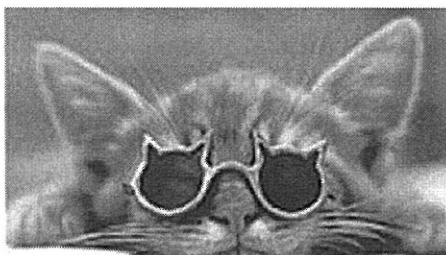
«I dag fick jag en örfil av min bästa vän »

De fortsätter att promenera och kommer till en oas, där dom bestämmer sig för att bada. Men den som fått en örfil tidigare, drunknar nästan och hans vän räddar honom. När han kommit till sans igenskriver han på en sten "idag räddade min bästa vän mitt liv ».

Den som givit örfilen och sedan räddade sin vän frågar : När jag skadade dig skrev du i sanden, och nu när jag räddat dig skriver du på en sten. Varför ? Den andre vännen svarar : « när någon skadar oss ska vi skriva det i sanden där förlåtelsens vindar kan suddas ut det. Men när någon gör något bra för oss, bör vi gravera in det på en sten där ingen vind någonsin kan suddas ut det ».

Planering Hösten 2006

Aktivitet	Datum	Kl	Deltagare
Styrelsemöte	8 augusti	19.00	Styrelsen
Måttsundsdagen	19 augusti	12.00-15.00	Alla Bybor
Enkel pubafton	19 augusti	20.00-01.00	Alla Bybor
Styrelsemöte	14 september	19.00	Styrelsen
Stormöte	19 oktober	19.00	Alla Bybor
Styrelsemöte	16 november	19.00	Styrelsen
Adventsfika	3 december	12.00-15.00	Alla Bybor

Dagissituationen i Måttsund

Intresseföreningen har drivit frågan om behov av utökat antal förskolepatser i byn. Några engagerade föräldrar har jobbat med frågan och det har gett resultat.

Från januari 2007 kommer Måttsunds förskola att utökas med en avdelning. Det blir i form av en modul som placeras intill den befintliga förskolan (närmast Åkerbäret). Gården kommer också att göras om lite i samband med detta.

Katarina Berglund
Måttsunds intresseförening

I år firar vi

Måttsundsdagen

lördagen den 19 augusti kl. 12.00 – 15.00

Underhållning – Tombola - Fiskdamm

Försäljning – Tävlingar m.m.

Försäljning av palt, hamburgare, våfflor och kaffe.

**Platsen blir som vanligt skolgården
om vädret tillåter.**

Vid regn håller vi till i Medborgarhuset.

Alla är varmt välkomna!

En liten mysig historia!

En mamma var ute och gick med sin 4 åriga dotter.

Flickan plockade upp något från marken och stoppade det i munnen.

Mamman tog saken ifrån henne och sa till henne att inte göra så.

Varför då, frågade dottern.

För att den varit på marken och du vet inte vart den varit, den är smutsig och kan vara full av bakterier.

Då tittade flickan på mamman full av beundran och frågade:

Mamma hur vet du allt sånt där? Mamman var tvungen att tänka snabbt.

Alla mammor vet sånt här. Det är en del av mammaprovet, det måste vi veta annars får vi inte bli mammor.

De gick vidare en stund, flickan var tyst i 2- 3 minuter, men hon funderade mycket på svaret. Plötsligt sa hon:

Nu förstår jag!!!! Om man inte klarar provet, då blir man pappa.

Precis, svarade mamman med ett stort leende på läpparna!!!

Måttsunds inresseförening

önskar alla

en varm och skön sommar